

Datum:
2026-06-08Diarienummer:
KSN-2025-03006Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse

Kommunstyrelsen

Handläggare:
Ella Tuononen

Svar på motion om konstnärlig gestaltning till minne av Uppsalas insatser för norska flyktingar 1940–1945 från Mattias Johansson (C)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** bifalla motionens första att-sats, samt
2. **att** avslå motionens andra att-sats.

Ärendet

Mattias Johansson (C) har i en motion om konstnärlig gestaltning till minne av Uppsalas insatser för norska flyktingar 1940–1945 väckt vid kommunfullmäktiges sammanträde den 6 oktober 2025 föreslagit att

- uppdra åt kultur- och fritidsförvaltningen att arbeta fram ett förslag till konstnärlig gestaltning till minne av Uppsalas insatser för norska flyktingar under andra världskriget
- den konstnärliga gestaltningen planeras i anslutning till/nära kvarteret Seminariet i Luthagen, som referens till att det där bedrevs både universitets- och gymnasieutbildning för norska studenter

Beredning

Ärendet har beretts av kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen och kommunledningskontoret.

Kulturnämnden beslutade på sammanträdet 4 juni 2026 att föreslå kommunfullmäktige bifalla motionens första att-sats, samt att avslå motionens andra att-sats.

Föredragning

Kulturnämndens arbete i enlighet med ansvaret för den offentliga konsten bedrivs enligt en etablerad modell som innefattar framtagande av konstprogram, urvalsprocess av konstnärer, dialog med invånare och berörda aktörer samt beslut om konstnär och gestaltning fattat av sakkunniggrupp.

Genom konsten kan angelägna frågor som rör demokrati, fred och mänskliga rättigheter gestalta, och historiska skeenden kan synliggöras i samtiden. I Uppsala kommuns samling av offentlig konst finns flertalet konstverk och minnesmärken från olika tider som behandlar dessa teman. Några exempel är Solveyg Schafferers porträttbyst av Folke Bernadotte (1977, replik 2000) i Carolinaparken, Ulla Viottis skulptur ”Poetisk viloplats” i Tullgarnsparken (2010), Knutte Westers skulptur ”Child carrying wings” (2015) i Carolinaparken samt Charlotte Gyllenhammars minnesmärke ”Dag” (2021) över Dag Hammarskjöld vid Uppsala slott.

För närvarande har kulturnämnden två pågående gestaltungsuppdrag med fokus på demokrati- och fredsfrågor. Under 2026 färdigställs minnesmärket ”Vi är inte odödliga” av Nada Ali i Veteranparken. Konstverket tillägnas svenska veteraner som tjänstgjort i militära insatser för Sverige. År 2027 beräknas konstnären Peter Lindes minnesmärke över Alva Myrdal och hennes insatser för nedrustning och varaktig fred stå färdigt i Odinslund.

I det av motionären föreslagna området för konstnärlig gestaltning finns redan offentlig konst i form av Carl Eldhs skulptur ”Innocentia”. I samma park har konstnären Magnus Thierfelder Tzotzis ett pågående gestaltungsuppdrag från kulturnämnden.

Uppsalas mottagande av norska flyktingar under krigsåren är en viktig berättelse om stadens historia som är värd att uppmärksamma. Berättelsen kan dock synliggöras på olika sätt. Exempelvis planeras under 2026 ett nytt tematiskt spår i den digitala guiden ”Uppsala konst och kulturarv”, som berättar om Uppsala under andra världskriget.

Det är viktigt att den offentliga konstsamlingen har en variation vad gäller innehåll, tematik och geografisk spridning. Arbetet med den offentliga konsten måste bedrivas systematiskt och i enlighet med nämndens antagna riktlinjer.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 8 juni 2026
- Bilaga 1, motion om konstnärlig gestaltning till minne av Uppsalas insatser för norska flyktingar 1940–1945
- Bilaga 2, Protokollsutdrag från kulturnämnden 4 juni 2026

Kommunledningskontoret

Birgitta Pettersson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Motion om konstnärlig gestaltning till minne av Uppsalas insatser för norska flyktingar 1940–1945

Under Tysklands ockupation av Norge under andra världskriget flydde ett stort antal norrmän till Sverige. Även om svenska myndigheter gjorde vad de kunde för att hantera flyktingströmmarna, möttes många norska medborgare med viss restriktivitet vid ankomsten till vårt land. Det gällde inte minst akademiker och intellektuella, vars uppehälle i Sverige befarades kunna bidra till ökade spänningar med nazistregimen i Berlin. Bland annat därför ville myndigheterna att de norska flyktingarna skulle inhysas på andra platser än i Stockholm.

Uppsala var en av de svenska städer där norska medborgare som flytt sitt land välkomnades med öppna armar. I föreningen "Norsk forening i Uppsala" samlades flyktingar och intresserade Uppsalabor för möten, aktiviteter och högtider. Utöver att flyktingarna fick jobb och kunde hyra bostäder, fick också studenter möjligheter skriva in sig vid universitetet. Dessutom uppläts lokaler i Folkskoleseminariet till att arrangera norsk gymnasieutbildning. Mellan 1942–1945 tog totalt 191 norska ungdomar sin gymnasieexamen i Uppsala, varav flera hade judisk bakgrund. Bland andra fick Kåre Willoch, Norges statsminister 1981–1986, sin gymnasieutbildning här.¹

Trots de många insatser som gjordes för norska flyktingar i Uppsala under krigsåren, har inte detta uppmärksammats av Uppsala kommun i form av ett minnesmärke, en staty eller ett konstverk. I Helga Trefaldighetskyrkan finns visserligen en skulpterad minnesgåva från den Norske Kirke som tack till Svenska Kyrkan för att Norges exilkyrka fick nyttja lokalerna för sin verksamhet. I övrigt finns det inget som påminner om att staden och kommunen upplät plats och resurser till norrmän som flytt undan nazisternas ockupation.

Kommunfullmäktige har tidigare betonat att det är angeläget att genom konst uppmärksamma fred, demokrati och mänskliga rättigheter, enskilda personers eller gruppers insatser. På kommunens hemsida under fliken 'Offentlig konst' står att läsa att det "genom konsten finns möjlighet att gestalta svåra och komplexa delar av historien" liksom att kommunen genom samarbete med konstnärer kan synliggöra "företeelser, minnen eller aktioner som utvecklar nya dimensioner av Uppsala."

Jag föreslår därför kommunfullmäktige att besluta:

- att uppdra åt Kultur- och fritidsförvaltningen att arbeta fram ett förslag till konstnärlig gestaltning till minne av Uppsalas insatser för norska flyktingar under andra världskriget
- att den konstnärliga gestaltningen planeras i anslutning till/nära kvarteret Seminariet i Luthagen, som referens till att det där bedrevs både universitets- och gymnasieutbildning för norska studenter

Mattias Johansson (C)

2025-10-06

¹ Borevi, Karin och Svanberg, Ingvar: *Uppsala stads historia VI: 11, Uppsala som invandrarstad* (1993), sid. 53-75.

§ 83

Svar på motion om konstnärlig gestaltning till minne av Uppsalas insatser för norska flyktingar 1940–1945 från Mattias Johansson (C)

KTN-2026-00215

Beslut

Kulturnämnden föreslår fullmäktige besluta

1. **att** bifalla motionens första att-sats, samt
2. **att** avslå motionens andra att-sats.

Ärendet

Mattias Johansson (C) har i en motion om konstnärlig gestaltning till minne av Uppsalas insatser för norska flyktingar 1940–1945 väckt vid kommunfullmäktiges sammanträde den 6 oktober 2025 föreslagit att

- uppdra åt kultur- och fritidsförvaltningen att arbeta fram ett förslag till konstnärlig gestaltning till minne av Uppsalas insatser för norska flyktingar under andra världskriget
- den konstnärliga gestaltningen planeras i anslutning till/nära kvarteret Seminariet i Luthagen, som referens till att det där bedrevs både universitets- och gymnasieutbildning för norska studenter.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 1 juni 2026
- Bilaga 1, motion om konstnärlig gestaltning till minne av Uppsalas insatser för norska flyktingar 1940–1945

Yrkanden

Mattias Johansson (C) yrkar i första hand bifall till motionens båda beslutssatser och i andra hand, med instämmande av Artemis Lumarker (V), Patrik Hedlund (S), Linnéa

Kulturnämnden
Protokollsutdrag

Datum:
2026-06-04

Rydén (V), Sussie Åhlander (L), Bertil Norbelie (M) och Elin Simmesgård (M), att bifalla motionens första beslutssats och avslå den andra.

Beslutsgång

Ordförande frågar nämnden om den beslutar att föreslå fullmäktige bifalla motionens båda beslutssatser och finner att nämnden inte gör det.

Ordförande frågar därefter om nämnden beslutar att föreslå fullmäktige att bifalla motionens första beslutssats samt avslå den andra och finner att nämnden beslutar så.